

Základní škola Blansko, Erbenova 13

IČO: 49464191

PREVENTIVNÍ PROGRAM ŠKOLY

(dříve Minimální preventivní program)

Č.j.: ERB/ 312 /23	A.4./A5
Vypracovala:	Mgr. Eva Kučerová, školní metodik prevence
Schválila:	Mgr. Simona Poláková, ředitelka školy
Pedagogická rada projednala dne:	13.9.2023
Směrnice nabývá platnosti dne:	13.9.2023
Směrnice nabývá účinnosti dne:	13.9.2023

Obsah

Úvod	4
Řízení a realizace preventivních aktivit	4
Podpora vedení školy	4
Vzdělávání.....	5
Informovanost pedagogických pracovníků	5
Informovanost zákonných zástupců	5
Primární prevence v rámci jednotlivých vyučovacích předmětů:	5
1. stupeň.....	5
Zaměření na mladší školní věk.....	5
2. stupeň.....	6
Zaměření na starší školní věk	6
Zařazení témat	8
Besedy, přednášky a další aktivity.....	10
Další aktivity v rámci školy.....	10
Aktivity pro volný čas	10
Přílohy	11
Příloha č. 1 - Program proti šikanování.....	12
Charakteristika šikanování	12
Stádia šikanování.....	13
Projevy šikanování	14
Postup pedagoga při podezření na šikanu	14
Spolupráce se zákonnými zástupci.....	15
Postup rodičů při podezření na šikanování.....	16
Spolupráce se specializovanými institucemi	16
Odpovědnost školy	16
Aktivity školy v prevenci proti šikaně.....	16
Problematika šikanování učitelů.....	17
Příloha č. 2 – Rizikové chování – sebevražda.....	19
Důležité pojmy	19
Sebevražda.....	19
Model sebevražedného jednání	20
Rizikové faktory	20
Preventivní faktory	21
Varovné signály	21

Role školy.....	22
Prevence	22
Intervence	22
Pedagog	23
Postvence.....	24
Zákony relevantní pro tematiku sebevražd.....	26
Kontakty	26
Příloha 3. – Krizová situace.....	28
Chronologický postup práce.....	28
Stanovisko školy.....	28
Plán školy	28
Informování zaměstnanců školy.....	29
Krizové řízení práce	29
Schůzka pedagogického sboru	29
Informování zákonných zástupců o stanovisku školy a dalším postupu práce	30
Mapa podpory pro rodiče a žáky	30
Práce s třídním kolektivem a jednotlivci	30
Průběžné monitorování a vyhodnocování situace vedením a ŠPP	31
Mapa podpory.....	31
Podpora pro děti a dospívající	31
Podpora pro rodiče a zákonné zástupce.....	31
Podpora pro vyučující a další zaměstnance.....	31
Postup práce vyučujícího.....	32
Práce pedagoga.....	32
Čemu se vyhnout	32
Zásady rozhovoru	32
Diskuze se třídou	32
Specifické situace	33
Externí spolupráce	33
Příloha č. 3 - Krizový plán	34
Příloha č. 4 – Kontakty.....	38
Kontakty a adresy poradenských zařízení	38

Úvod

Preventivní program školy do prevence rizikového chování zařazuje konzumaci drog, včetně alkoholu, tabákové výrobky, výrobky určené ke kouření a nikotinové sáčky, kriminalitu, gambling, záškoláctví, šikanování a jiné násilí, rasismus, intoleranci, rizikové sexuální chování, sebepoškozování, netolismus, podléhání novým náboženským hnutím atd.

Cílem preventivního programu je ve spolupráci s rodiči formovat takovou osobnost žáka, která je s ohledem na svůj věk schopná orientovat se v dané problematice, zkoumat ji, ptát se, dělat rozhodnutí, která si bude vážit svého zdraví, bude umět nakládat se svým volným časem a zvládat základní sociální dovednosti.

Pedagogové povedou žáky důsledně a systematicky k osvojování norem mezilidských vztahů založených na demokratických principech, respektujících individualitu žáka, budou rozvíjet zejména mezilidské vztahy a úctu k životu druhého člověka.

Důraz je kladen na utváření pozitivního klimatu školy a jednotlivých třídních kolektivů, k vyhledávání žáků s potížemi s adaptací na výuku a k jejich podpoře. Učitelé se soustředí na minimalizování stresových situací a na vytvoření bezpečného prostředí ve škole, na komunikaci a spolupráci. Při identifikaci ohrožených žáků bude škola spolupracovat s rodinou a odborníky. Škola zajišťuje bezpečnost a ochranu zdraví pro své zaměstnance včetně prevence šikany učitelů.

Řízení a realizace preventivních aktivit

Za realizací Preventivního programu školy zodpovídá školní metodik prevence – Mgr. Eva Kučerová. Koordinuje práci jednotlivých pedagogů a externích spolupracovníků. Školní metodik prevence se podílí na analýze současného stavu a zároveň na řešení jednotlivých problémů. O naplňování preventivního programu informuje vedení školy a spolu s ním pravidelně vyhodnocuje aktuální situaci ve škole. Spoluprací a koordinací aktivit pro 1. stupeň ZŠ byla pověřena Mgr. Jana Rejdová. Školní metodik prevence spolupracuje s výchovnými poradci, speciálním pedagogem a asistenty pedagoga v rámci školního poradenského pracoviště.

Podpora vedení školy

Vedení školy v průběhu školního roku vytváří podmínky pro naplňování cílů preventivního programu, umožňuje odborné vzdělávání školního metodika prevence, výchovných poradců i ostatních pedagogických pracovníků. V rámci pedagogických porad vytváří prostor pro informování učitelů. Zajišťuje vybavení školy materiály pro realizaci preventivního programu. Spolupracuje se školním metodikem prevence a výchovnými poradci při řešení problémových situací.

Vzdělávání

Hlavní podíl na dalším rozvíjení znalostí a dovedností souvisejících s prevencí rizikového chování spočívá v samostudiu všech učitelů školy a školního metodika prevence. Další vzdělávání pedagogických pracovníků se zaměří na oblast ochrany dětí před šikanou. Pro pedagogy podílející se na realizaci Preventivního programu školy je metodickým pomocníkem školní metodik prevence, který pro ně vyhledává nové informace a podněty.

Informovanost pedagogických pracovníků

S Preventivním programem školy, s programem proti šikanování a s krizovým plánem jsou seznámeni všichni pedagogičtí pracovníci, originál je umístěn v ředitelně školy. Aktuální informace jsou umístěovány na nástěnkou a pedagogičtí pracovníci jsou o nich informováni na pedagogických radách.

Informovanost zákonných zástupců

S Preventivním programem školy, s programem proti šikanování a s krizovým plánem jsou zákonní zástupci seznámeni na třídních schůzkách. Tyto materiály jsou zveřejněny na internetu. Rodiče mohou využít konzultaci se školním metodikem prevence, který také poskytne další materiály týkající se prevence a další pomoc včetně nabídky kontaktů na odborná pracoviště.

Primární prevence v rámci jednotlivých vyučovacích předmětů:

1. stupeň

Primární prevenci na prvním stupni má na starosti třídní učitel. S jednotlivými tématy se děti setkávají především v prvouce, vlastivědě a přírodovědě. Při výuce lze využít různých metod, např. výklad, předávání informací, samostatnou práci, skupinovou práci, projektové vyučování, dramatickou výchovu nebo využít materiálů školy z oblasti primární prevence. Na prevenci se svými aktivitami též podílí školní družina.

Zaměření na mladší školní věk

- a) navozování příznivého psychosociálního klimatu ve třídě, stanovení třídních pravidel
- b) osvojování a upevňování základních návyků v rámci – hygiena, životospráva, sdělení základních informací z oblasti prevence experimentování s alkoholem a tabákovými výrobky, výrobky určenými ke kouření a s nikotinovými sáčky
- c) základy etické a právní výchovy
- d) všestranný rozvoj osobnosti žáka

- e) soustředěnost na včasné diagnostikování problémů ve třídních kolektivech
- f) důraz na spolupráci s rodiči
- g) široká nabídka aktivit pro volný čas
- h) návštěvy filmových a divadelních představení, koncertů, besed, účast v soutěžích výtvarných, sportovních, zdravotnických, dopravních atd.

2. stupeň

Zásadní roli v systému má třídní učitel, který se svojí třídou stanovuje třídní pravidla, monitoruje problémy ve své třídě a potřeby žáků a spolupracuje se školním metodikem prevence a výchovným poradcem.

S tématy z oblasti prevence se pracuje převážně v předmětech občanská výchova, výchova ke zdraví, přírodopis, chemie. K práci s tématy lze využít metod výkladu, samostatné práce, práce s médii, projektového vyučování, skupinové práce, řešení modelových situací, práce s materiálem, besed, přednášek.

Zaměření na starší školní věk

Úkoly a činnost učitelů a jiných pedagogických pracovníků

- a) posílení úlohy učitelů v oblasti tvorby pozitivního sociálního klimatu, včasná diagnostika a intervence při riziku vzniku rizikového chování a kooperace s odborníky při jejich řešení s důrazem na spolupráci školního metodika prevence s výchovným poradcem a třídními učiteli
- b) věnování pozornosti problematickým skupinám žáků nebo jednotlivcům, odhalování projevů asociálního chování mezi žáky – soustředit se zejména na problematiku šikany
- c) v rámci prevence kouření dostatečně žáky informovat
- d) sledovat často se opakující krátkodobé absence žáků – prevence záškoláctví, spolupráce s rodiči žáků s tendencemi vyhýbat se školní docházce
- e) sebevzdělávání učitelů v metodikách preventivní výchovy, ve výchově ke zdravému životnímu stylu a v prevenci šikany a školních úrazů
- f) nově příchozím vyučujícím nabídnout všestrannou kolegiální pomoc

Aktivity pro žáky

- a) výchova k odpovědnosti za zdraví své i ostatních – vytváření eticky hodnotných postojů a způsobů chování
- b) zaměření pozornosti na projekty prevence drogových závislostí, konzumace alkoholu, tabákových výrobků, výrobků určených ke kouření a nikotinových sáčků, vandalismu, rasismu, násilí, kyberšikany, komerčního sexuálního zneužívání apod.
- c) věnovat zvýšenou pozornost prevenci kouření – osvěta v rámci hodin občanské výchovy, výchovy ke zdraví a třídnických hodin
- d) dovednost volby správné životosprávy – poruchy příjmu potravy – mentální anorexie a bulimie
- e) akce směřující k potlačení projevů rasismu a xenofobie
- f) zlepšování sociálního klimatu ve třídních kolektivech formou organizování exkurzí, adaptačního pobytu, lyžařského výcvikového kurzu atd.

- g) organizování akcí směřujících k oživení klimatu ve škole a zábavnou formou ke zpříjemnění školního prostředí – projektové dny, sportovní akce, pochody
- h) široká nabídka aktivit pro volný čas
- i) účast v literárních, výtvarných, vzdělávacích, sportovních a jiných soutěžích
- j) včleňování výchovy ke zdravému životnímu stylu a oblastí preventivní výchovy do výuky dalších předmětů – český jazyk, anglický jazyk, německý jazyk, ruský jazyk, španělský jazyk, zeměpis, dějepis, tělesná výchova

Zařazení témat

Školní vzdělávací programy – Škola v pohybu č.j. ERB/177/21

Škola v pohybu č.j. ERB/365/16

1. ročník	Prvouka	Chování lidí, péče o zdraví, zdravý životní styl, základní hygienické návyky, lidské tělo, osobní bezpečí, krizové situace, bezpečnost v silničním provozu
2. ročník	Prvouka	Chování a soužití lidí, péče o zdraví, zdravotně preventivní návyky, lidské tělo, mimořádné situace, rizika ohrožení, bezpečnost v silničním provozu
3. ročník	Prvouka	Soužití a chování lidí, lidské tělo, péče o zdraví, zdravý životní styl
4. ročník	Přírodověda, vlastivěda	Péče o zdraví, zdravý životní styl, denní režim, návykové látky a zdraví, lidské tělo, osobní bezpečí, bezpečnost v silničním provozu, dodržování pravidel pro soužití ve třídě, škole, rodině, základní lidská práva, bezpečnost v silničním provozu
5. ročník	Přírodověda, vlastivěda	Partnerství, manželství, rodičovství, péče o zdraví, zdravý životní styl, prevence, návykové látky, závislosti a zdraví, poskytnutí první pomoci a přivolání pomoci, postup v případě ohrožení, osobní bezpečí, krizové situace, šikana, týrání, zneužívání, násilí v médiích, základní lidská práva
6. ročník	Občanská výchova	Osobní vztahy, mezilidská komunikace, konflikty v mezilidských vztazích, řešení problémů, problémy lidské nesnášenlivosti, morálka a mravnost, pravidla chování, kulturní hodnoty, kulturní tradice, kulturní instituce, masová kultura, reklama, propaganda, principy demokracie

6. ročník	Výchova ke zdraví	Výživa a zdraví, civilizační nemoci, režim dne, stravovací návyky, tělesná a duševní hygiena, tělesné, duševní a sociální zdraví, poruchy příjmu potravy, dětství, dospívání, puberta, sexuální dospívání, reprodukční zdraví, sexualita, sebepoznání, sebepojetí, vědomí vlastní identity, sebereflexe, sebekontrola, sebeovládání, sebeorganizace a zvládání problémových situací, pomáhající a prosociální chování, vztahy a pravidla soužití v komunitě, vztahy ve dvojici, mezilidské vztahy, komunikace a kooperace, morální rozvoj
7. ročník	Občanská výchova	Rasismus, xenofobie, extremistické projevy, netolerance, menšiny ve společnosti, vlastenectví a nacionalismus, ochrana lidských práv a svobod, povinnosti občana, listina základních práv a svobod, lidská práva
8. ročník	Občanská výchova	Podobnosti a odlišnosti lidí, vnitřní svět člověka, osobní rozvoj, sebedůvěra, principy demokracie, řešení problémů, uplatnění práv a respekt k právům druhých, ochrana lidských práv a svobod
8. ročník	Výchova ke zdraví	Bezpečné chování, ochrana zdraví, nebezpečí komunikace prostřednictvím elektronických médií, sebeochrana a pomoc v rizikových situacích, tísňová volání, autodestruktivní závislosti, skryté formy násilí a zneužívání, šikana a jiné formy násilí, sexuální kriminalita, kriminalita mládeže, autodestruktivní závislosti, zneužívání návykových látek, rizikové chování, násilné chování, zvládání těžkých životních situací, stres a jeho vztah ke zdraví, manipulativní vliv vrstevníků, reklamy, nebezpečí sekt, psychohygiena, sexuální dospívání, reprodukční zdraví, člověk ve zdraví a nemoci, ochrana před chorobami a úrazy, první pomoc, podpora zdraví a její formy
8. ročník	Chemie	Složení látek, nebezpečné látky, seberegulace, sebeorganizace
8. ročník	Přírodopis	Fylogeneze a ontogeneze člověka, nemoci, úrazy, prevence, péče o tělesné a duševní zdraví, sebepoznání, sebepojetí
9. ročník	Občanská výchova	Základní lidská práva, právo v každodenním životě, druhy a postihy protiprávního jednání, trestní postižitelnost, porušování práv k duševnímu vlastnictví, poškozování lidských práv, globální problémy lidstva, terorismus, řešení problémů, hodnoty, postoje, etika
9. ročník	Přírodopis	Ochrana přírody a životního prostředí

9. ročník	Chemie	Vliv různých látek na životní prostředí a zdraví člověka, seberegulace, sebeorganizace
-----------	--------	--

Školní družina		Člověk a jeho zdraví, hygiena, rodina, první pomoc, zdravý jídelníček, denní režim. Sebepoznání – navození kladných emocí, seberealizace – náplň volného času, komunikace, sebedůvěra, bezpečnost v silničním provozu, pomoc lidem fyzicky či psychicky znevýhodněným, média, životní prostředí, lidské tělo, zdraví,
----------------	--	---

Besedy, přednášky a další aktivity

- a) Den zdraví
- b) Programy k prevenci kyberšikany, šikany a školních úrazů, prevence kouření
- c) Adaptační pobyt pro žáky 6. ročníku

Další aktivity v rámci školy

- a) relaxační přestávky – pohybové aktivity o velké přestávce
- b) informační nástěnka – ve 3. patře školy je umístěna nástěnka sloužící informacím z oblasti prevence
- c) informování rodičů – třídní schůzky, konzultace, internetové stránky školy, konzultační hodiny školního metodika prevence
- d) školní samospráva – zástupci tříd 2. stupně se pravidelně scházejí s vedením školy, prezentují zájmy tříd – nové nápady, návrhy, připomínky
- e) lyžařský kurz – účastní se žáci 7. ročníku
- f) plavecký výcvik – navštěvují žáci 2. a 3. ročníku
- g) exkurze
- h) soutěže a olympiády
- i) sportovní akce

Aktivity pro volný čas

Jedná se o aktivity, které přímo nesouvisí s výukou, ale jsou nabízeny školou a sportovním klubem Eden při ZŠ a napomáhají k formování zdravého životního stylu.

Zpracovala: Mgr. Eva Kučerová   Mgr. Simona Poláková

Přílohy

Příloha č. 1 – Program proti šikanování

Příloha č. 2 – Rizikové chování – sebevražda

Příloha č. 3 – Krizový plán

Příloha č. 4 – Kontakty a adresy poradenských zařízení

Příloha č. 1 - Program proti šikanování

Program proti šikanování vychází z Metodického pokynu ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikanování ve školách a školských zařízeních (**č.j. MŠMT-21149/2016**) a je přílohou Preventivního programu školy.

Cílem programu je vytvořit zdravé a bezpečné klima školy, prostředí přátelské vůči žákům, všem pracovníkům a zákonným zástupcům, prostředí, ve kterém je žák úspěšně zařazen do třídního kolektivu a může se harmonicky rozvíjet. Důraz klademe na vytváření dobrých vztahů uvnitř třídních kolektivů. Snažíme se včas odhalit narušené vztahy ve třídě a počínající šikanu okamžitě řešit.

Na prevenci šikany a při řešení jednotlivých případů pracovníci školy spolupracují podle předem dohodnutých postupů (Příloha č. 2 Krizový plán).

Všichni pedagogičtí pracovníci jsou seznámeni s touto problematikou a zařazují tato témata při svém studiu odborné literatury.

Ochranu žáků a zaměstnanců školy před projevy násilí a diskriminace řeší Školní řád zejména v bodech 1.1.f) g), 1.2.b) c) d), 1.2.g), 1.5.a) a 3.2.c). Jako nepřípustné definuje takové chování, které se děje s cílem ublížit jedinci, skupině žáků či učiteli, ohrožovat je nebo zastrašovat. Při porušení tohoto ustanovení budou vůči těmto žákům použita výchovná opatření, snížení známky z chování, případně mimořádná opatření ve spolupráci s dalšími orgány (převedení žáka do jiné třídy, spolupráce s pedagogicko-psychologickou poradnou, policií a oddělením sociálně právní ochrany).

Charakteristika šikanování

Šikanování je jakékoliv chování, jehož záměrem je ublížit, ohrožit nebo zastrašovat žáka, případně skupinu žáků či učitele nebo jiného zaměstnance školy. Spočívá v cílených a opakovaných fyzických a psychických útocích jedincem nebo skupinou vůči jedinci či skupině žáků, kteří se neumí nebo z nejrůznějších důvodů nemohou bránit. Zahrnuje jak fyzické útoky v podobě bití, vydírání, loupeží, poškozování věcí, tak i útoky slovní v podobě nadávek, pomluv, vyhrožování či ponižování. Může mít i formu sexuálního obtěžování, až zneužívání. Nově se může realizovat i prostřednictvím elektronické komunikace, jedná se o tzv. kyberšikanu. Ta zahrnuje útoky pomocí e-mailů, SMS zpráv, vyvěšování urážlivých materiálů na internetové stránky apod. Šikana se projevuje i v nepřímé podobě jako demonstrativní přehlížení a ignorování žáka či žáků třídy nebo jinou skupinou spolužáků. Nebezpečnost působení šikany spočívá zvláště v závažnosti, dlouhodobosti a nezřídka v celoživotních následcích na duševní a tělesné zdraví oběti.

Stádia šikanování

Šikanování není nikdy jen záležitostí agresora a oběti. V tomto smyslu je šikanování vždy těžkou poruchou vztahů. Vztahy při šikaně mají svoji vnitřní dynamiku a svůj zákonitý vývoj. Jednotlivá stádia totiž vyžadují odlišné způsoby zásahů. Postupně vzniklo **pětistupňové schéma**:

První stádium – zrod ostrakismu, jde o mírné, převážně psychické formy násilí, kdy se okrajový člen necítí dobře, je neoblíbený a není uznáván. Ostatní ho více či méně odmítají, nebaví se s ním, pomlouvají ho, spřádají proti němu intriky, vysmívají se mu. Tato situace je již zárodečnou podobou šikanování a obsahuje riziko dalšího negativního vývoje.

Druhé stádium – fyzická agrese a přitvrzování manipulace, důvodů bývá více, dvě nejčastější příčiny se nezdědky vzájemně podmiňují. První příčinou jsou náročné situace, kdy ve skupině stoupá napětí, tehdy začnou ostrakizovaní žáci instinktivně sloužit jako ventil. Spolužáci si na nich odreagovávají své nepříjemné pocity například z očekávané písemky, z konfliktu s učitelem nebo z toho, že je škola prostě obtěžuje. Druhá příčina nastává, když se v jedné třídě sejde několik výrazně agresivních asociálních jedinců a v rámci své přirozenosti od samého počátku používají násilí pro uspokojování svých potřeb. Znalost toho, jak chutná moc, když bijí a tyranizují někoho slabého, může vyvolat u disponovaných jedinců prolomení posledních zábran a tehdy začínají své agresivní chování opakovat.

Třetí stádium – klíčový moment, tedy vytvoření jádra. Utvoří se skupinka agresorů, „úderné jádro“, které začne spolupracovat a systematicky šikanovat nejvhodnější oběti.

Čtvrté stádium – normy agresorů jsou přijaty většinou a stávají se nepsaným zákonem. V této chvíli získává neformální tlak novou dynamiku a málokdo se mu dokáže postavit. Dochází k vytvoření norem vůdců.

Páté stádium – totalita neboli dokonalá šikana, zhoubný proces bez radikální pomoci zvenčí obvykle ústí do posledního stádia. V něm jsou normy agresorů přijaty nebo respektovány všemi, dojde k plnému nastolení totalitní ideologie šikanování, tzv. stadia vykořisťování. Jde o rozdělení žáků na dvě skupiny označované jako otrokáři a otroci. Důkazem moci nad otroky je to, že jim otrokáři mohou způsobovat bolest a oni nejsou schopni se bránit. Původně neutrální nebo nesouhlasící členové skupiny se zájmem přihlížejí, případně se stále aktivněji zapojují do týrání nebo už také šikanování realizují. Brutální násilí se začíná považovat za normální, není místo pro soucit a zcela chybí pocit viny. Otroci jsou stále ochotnější dělat cokoli. Neúnosnost utrpení řeší únikem do nemoci, omluvenou, neomluvenou absencí, odchodem ze školy, pokusem o sebevraždu nebo se případně zhroutlí. (M. Kolář, 2001).

Projevy šikanování

Mezi základní formy šikany patří:

- a) Verbální šikana, přímá a nepřímá – psychická šikana
- b) Fyzická šikana, přímá a nepřímá (patří sem i krádeže a ničení majetku oběti)
- c) Smíšená šikana, kombinace verbální a fyzické šikany (násilné a manipulativní příkazy)
- d) Kyberšikana

Za určitých okolností může šikanování přerůst až do forem skupinové trestné činnosti a v některých opravdu závažných případech může nabýt i rysy organizovaného zločinu. Příklady šikanování:

Nepřímé (varovné) znaky šikanování mohou být:

- a) žák je o přestávkách často osamocený, ostatní o něj nejeví zájem, nemá kamarády
- b) o přestávkách vyhledává blízkost učitelů
- c) má-li promluvit před třídou, je nejistý a ustrašený
- d) působí smutně, nešťastně, stísněně, mívá blízko k pláči a stává se uzavřeným
- e) jeho školní prospěch se někdy náhle a nevysvětlitelně zhoršuje
- f) jeho věci nebo oděv jsou poškozené nebo znečištěné, případně rozházené
- g) mění svoji pravidelnou cestu do školy a ze školy
- h) začíná vyhledávat důvody pro absenci ve škole
- i) odřeniny a modřiny nedokáže uspokojivě vysvětlit

Přímé znaky šikanování mohou být:

- a) posměšné poznámky na adresu žáka, pokořující přezdívka, nadávky, ponižování, hrubé žerty na jeho účet
- b) nátlak na žáka, aby dával věcné nebo peněžní dary šikanujícímu nebo za něj platil
- c) nátlak na žáka k vykonávání nemorálních až trestných činů či k spoluúčasti na nich
- d) honění, strkání, šťouchání, rány, kopání, které nejsou zvláště silné, ale je nápadné, že je oběť neoplácí, při rvačkách se snaží uniknout

Postup pedagoga při podezření na šikanu

- a) Konfrontovat svá pozorování s dalšími zaměstnanci školy, zjistit základní informace.
- b) Co nejdříve své podezření sdělit vedení školy, výchovnému poradci, školnímu metodikovi prevence, konzultovat další postup. Dohodnout se, zda další vyšetřování povede třídní učitel, školní metodik prevence, výchovný poradce nebo vedení školy.
- c) Vyslechnout více nezaujatých svědků – spolužáků. Důležité věci si zapisovat, porovnávat, věnovat pozornost nesrovnalostem v časech a místech.
- d) Spojit se se zákonnými zástupci případné oběti, konzultovat nepřímé znaky šikany. Požádat je o spolupráci.
- e) Teprve nyní vyslechnout oběť – citlivě, zcela diskrétně, zaručit bezpečí a důvěrnost informací. Vše zapisovat. Tento pohovor by měla provádět osoba, které oběť důvěřuje.
- f) Vyslechnout agresory – překvapivě, znemožnit domluvu výpovědi. Je-li pachatelů více, soustředit se na rozpory ve výpovědích. Vytipovat nejslabší článek, dovést k přiznání.

- g) Požádat vedení školy o svolání výchovné komise. Ta na základě shromážděných informací posoudí, zda se jedná o šikanu a jaký je její stupeň závažnosti, navrhne další postup vůči obětem, agresorům i třídě jako celku. Potrestání agresorů je individuální a závisí na věku, intenzitě šikany a na tom, zda se jednalo o první případ nebo recidivu.
- h) Individuálně pozvat k jednání zákonné zástupce agresorů a seznámit je se situací, sdělit jim navrhovaná opatření, zdůraznit možnost nápravy a požádat je o spolupráci. Pokud odmítají, informovat OSPOD a v závažných případech Policii ČR.
- i) Pozvat zákonné zástupce obětí, seznámit je se situací, domluvit se na opatřeních.

Spolupráce se zákonnými zástupci

Rodiče žáků by si měli všimnout možných signálů šikanování:

- a) za dítětem nepřicházejí domů spolužáci nebo jiní kamarádi
- b) dítě nemá kamaráda, s nímž by trávil volný čas, s nímž by si telefonovalo apod.
- c) dítě není zváno na návštěvu k jiným dětem
- d) nechce jít ráno do školy (zvláště když dříve mělo dítě školu rádo). Dítě odkládá odchod z domova, případně je na něm možno pozorovat i strach
- e) ztráta chuti k jídlu
- f) dítě nechodí do školy nejkratší cestou, případně střídá různé cesty, prosí o dovoz či odvoz autem
- g) dítě chodí domů ze školy hladové (agresori mu berou svačinu nebo peníze na svačinu)
- h) usíná s pláčem, má neklidný spánek, křičí ze snu, např. „Nechte mě!“
- i) dítě ztrácí zájem o učení a schopnost soustředit se na ně
- j) dítě bývá doma smutné či apatické nebo se objevují výkyvy nálad
- k) zmínky o možné sebevraždě
- l) odmítá svěřit se s tím, co ho trápí
- m) dítě žádá o peníze, přičemž udává nevěrohodné důvody (například opakovaně říká, že je ztratilo), případně doma krade peníze
- n) dítě nápadně často hlásí ztrátu osobních věcí
- o) dítě je neobvykle a nečekaně agresivní k sourozencům nebo jiným dětem, možná projevuje i zlobu vůči rodičům
- p) dítě si stěžuje na neurčité bolesti břicha nebo hlavy, možná ráno zvrací, snaží se zůstat doma
- q) své zdravotní obtíže může přehánět, případně i simulovat (manipulace s teploměrem apod.)
- r) dítě se vyhýbá docházce do školy
- s) dítě se zdržuje doma více, než mělo ve zvyku

Postup rodičů při podezření na šikanování

- a) Rodiče při podezření na šikanování informují třídního učitele, popřípadě dalšího pedagogického pracovníka, při jehož hodinách nebo dohledu nad žáky k šikaně dochází.
- b) Nejsou-li podezření na projevy šikany bezodkladně a uspokojivě řešeny pedagogickými pracovníky včetně metodika prevence či výchovného poradce, obrátí se rodiče s informacemi na ředitele školy. Pokud nejsou spokojeni s řešením šikany ze strany vedení školy, mohou se obrátit na zřizovatele nebo podat stížnost na Českou školní inspekci.

Spolupráce se specializovanými institucemi

Při předcházení případům šikany spolupracovat s institucemi:

- a) v resortu školství – s pedagogicko-psychologickými poradnami, středisky výchovné péče, speciálně pedagogickými centry,
- b) v resortu zdravotnictví – s pediatry, odbornými lékaři, dětskými psychology, psychiatry a zařízeními, která poskytují odbornou poradenskou a terapeutickou péči, včetně individuální a rodinné terapie,
- c) v resortu sociální péče – s oddělením péče o rodinu a děti, s oddělením sociální prevence – možnost vstupovat do každého šetření, jednat s dalšími zainteresovanými stranami, s rodinou.

Školní metodik prevence informuje o krizové telefonní lince k šikaně pro učitele, žáky a jejich rodiče:

- a) Krizová telefonní linka k šikaně pro učitele, žáky a jejich rodiče: 286 881 059, 774089181
- b) Linka bezpečí 116 111
- c) Rodičovská linka 606 021 021

Odpovědnost školy

Škola má jednoznačnou odpovědnost za žáky. V souladu s ustanovením § 29 zákona č. 561/2004 (školský zákon) je škola povinna zajišťovat bezpečnost a ochranu zdraví žáků a současně vytvářet podmínky pro jejich zdravý vývoj a pro předcházení vzniku rizikového chování. Z tohoto důvodu musí pedagogický pracovník šikanování mezi žáky předcházet, jeho projevy neprodleně řešit a každé jeho oběti poskytnout okamžitou pomoc. Z hlediska trestního zákona může šikanování žáků naplňovat skutkovou podstatu trestných činů či provinění. Pedagogický pracovník, kterému bude znám případ šikanování a nepřijme v tomto ohledu žádné opatření, se vystavuje riziku trestního postihu pro neoznámení, případně nepřekažení trestného činu. Skutkovou podstatu účastenství na trestném činu může jednání pedagogického pracovníka naplňovat v případě, že o chování žáků věděl a nezabránil spáchání trestného činu.

Aktivity školy v prevenci proti šikaně

- a) zveřejnění Programu proti šikanování na stránkách školy
- b) schránka důvěry
- c) pravidelné konzultační hodiny školního metodika prevence a výchovných poradců
- d) dotazníkové šetření žáků (dle potřeby)
- e) adaptační pobyt pro kolektivy žáků 6. ročníku
- f) určené dohledy pedagogických pracovníků
- g) zařazení tématu šikanování do vyučovacích předmětů
- h) dodržování školního řádu včetně sankcí za jeho porušení
- i) vytváření příznivého školního klimatu a pozitivních vztahů mezi žáky
- j) vést žáky k sebedůvěře, přiměřenému sebevědomí a odpovědnosti za své jednání
- k) jednat s dětmi jako s partnery, bez výjimky respektovat jejich práva a zároveň vést k plnění povinností
- l) udržovat ovzduší důvěry mezi žáky a pedagogy
- m) aktivně vystupovat proti projevům agresivity ve všech případech
- n) snažit se mít přehled o vztazích mezi žáky v jednotlivých třídách i mimo třídní kolektivy
- o) informovat žáky i zákonné zástupce o možnostech, na koho se obrátit při problémech: třídní učitel, školní metodik prevence, výchovný poradce, vedení školy, schránka důvěry, kontakty a adresy poradenských zařízení

Problematika šikanování učitelů

Šikana zaměřená na učitele musí být chápána jako komplexní problém, který se týká celé školy. Nemůže být považována za individuální záležitost konkrétního pedagoga. Šikana zaměřená na učitele je specifická tím, že dojde k narušení jasně definovaných rolí a žák se dostane do pozice větší moci než pedagog. Je tedy charakteristická tím, že strana s nižším statusem a nižší mírou formálně přidělené moci ubližuje straně s vyšším statusem a formální autoritou. Tato šikana se nejčastěji odehrává ve škole, ve třídách a na chodbách, ale může se odehrát také mimo školu, v místě bydliště pedagoga nebo v kyberprostoru.

Pedagog, na něhož se šikana zaměřila, musí vyhledat pomoc u kolegů nebo u vedení školy. Také pedagog, který má podezření, že některý jiný kolega je obětí šikany, musí tuto svoji domněnku neprodleně oznámit. Možností je anonymní podání do schránky důvěry nebo osobní jednání s vedením školy nebo oznámení jinému pedagogovi. Všechny tyto informace začne řešit vedení školy, poskytne učiteli pomoc a podporu. Situaci ředitel školy řeší ve spolupráci pedagogů, žáků a zákonných zástupců.

Dojde-li k bezprostřednímu ohrožení pedagoga žákem či žáky, zajistí svoji osobní bezpečnost. Má-li u sebe mobilní telefon, zavolá vedení školy a požádá o pomoc. Nemá-li tuto možnost, požádá jiného pedagoga, aby zajistil dohled nad žáky, a opustí třídu a vyhledá pomoc.

Po prošetření šikany pedagoga mohou být uplatněna vůči agresorům výchovná opatření, případně snížení známky z chování či jiná mimořádná opatření podle Školního řádu.

Pro třídu, ve které se šikana odehrávala, zajistí škola intervenční program k znovunastolení bezpečí ve třídě.

Prevenčí šikany pedagogů je především dobré sociální klima ve škole. Vedení školy si musí být vědomo možnosti výskytu šikany, odmítat toto jednání a podporovat učitele, oceňovat jejich práci, vytvářet atmosféru důvěry a spolupráce. Každý pedagog si prostuduje Metodický pokyn ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikanování ve školách a školských zařízeních (č.j. MŠMT-21149/2016), zvláště článek 8 – Šikana zaměřená na učitele a jak jí předcházet a bude dodržovat doporučení zde uvedená.

Příloha č. 2 – Rizikové chování – sebevražda

Plán rizikového chování vychází z Metodického doporučení Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení rizikového chování ve školách a školských zařízeních. Doporučení vzniklo v návaznosti na Národní akční plán prevence sebevražd 2020-2030, jehož primárním cílem je poskytnout informace, zvýšit povědomí učitelů i dalších pracovníků o tématu sebevražednosti u mladých lidí a nabídnout kroky, které může pedagog či škola realizovat.

Důležité pojmy

- a) **Sebevražda** – vědomé a úmyslné ukončení života jedince vlastní rukou
- b) **Pokus o sebevraždu** – vědomý akt s úmyslem zemřít bez letálního konce (v některých případech se jedná o volání o pomoc)
- c) **Sebevražedné tendence** – zahrnují počáteční úvahy o sebevraždě, rozhodnutí o realizaci úmyslu, objevuje se budování plánu, který nabývá konkrétní rysy
- d) **Sebevražedné myšlenky** – vlastní myšlenky obsahující suicidální orientované chování, jsou intenzivní, těžko odklonitelné, nutkavé a jedinec se jimi zabývá převážnou část svého času
- e) **Sebezabití** – zabití vlastní rukou, chybí ale vědomý úmysl zemřít. Jedná se o chování, které bývá zapříčiněno duševním onemocněním (např. bludy)
- f) **Bilanční sebevražda** – předem velmi podrobně naplánovaný a racionálně podložený čin, často promyšlen dlouhodobě, do detailu a v soukromí
- g) **Rozšířená sebevražda** – na suicidálním jednání se ne/dobrovolně podílí více osob
- h) **Postvence** – intervence po sebevraždě, zaměřuje se na pozůstalé, působí jako sekundární prevence dalších sebevražd
- i) **Nákaza sebevraždou** – přímá či nepřímá znalost jedné sebevraždy usnadňuje provedení další sebevraždy

Sebevražda

Nebývá jednorázová, jde o dlouhodobý proces, který zahrnuje širokou škálu sebevražedného jednání. Proces začíná sebevražednými myšlenkami, které se prohlubují do sebevražedných tendencí, promyšlení plánu a končí rozhodnutím ukončit život. Sebevražda bývá zapříčiněna kombinací vícero důvodů. U dospívajících mohou být důvody následující: rozchod, neúnosná či vyhrocená situace dma, volání o pomoc atd.

Model sebevražedného jednání

- a) **Premotivační fáze** – jsou patrné rizikové faktory a spouštěcí události, jedná se o vnitřní předpoklady, kvalitu prostředí, životní události
- b) **Motivační fáze** – vznikají sebevražedné myšlenky a tendence. V této chvíli je největší možnost intervenovat, lze pozorovat varovné signály (chování, nálada, řeč, myšlenky).
- c) **Sebevražedné jednání** – pokus o sebevraždu, dokonaná sebevražda.

Rizikové faktory

Individuální úroveň

- a) Předchozí pokus o sebevraždu či sebevražedné myšlenky
- b) Zne/užívání alkoholu či jiných návykových látek
- c) Duševní onemocnění (deprese, schizofrenie)
- d) Chronická úzkost
- e) Nízké sebehodnocení
- f) Nízká schopnost regulovat emoce
- g) Impulzivita
- h) Sebepoškozování
- i) Neheterosexuální orientace (LGBTQ+)
- j) Dlouhodobé tělesné onemocnění
- k) Pocity izolace či nedostatku sociální podpory
- l) Nápodoba chování
- m) Neúspěchy ve školním prostředí

Školní, rodinná a vztahová úroveň

- a) Sebevražda v rodině (či blízkém vztahovém okolí)
- b) Duševní onemocnění v rodině
- c) Dysfunkční rodinné zázemí
- d) Traumatické zkušenosti (zneužívání, týrání atd.)
- e) Konflikty ve vztazích, disharmonické vztahy či ztráty vztahů
- f) Šikana

Společenská úroveň

- a) Dostupnost prostředků k provedení sebevraždy
- b) Role médií (např. nevhodné reportování o sebevraždě)
- c) Stigma (např. lidé s duševním onemocněním)
- d) Diskriminace (např. menšin)
- e) Nedávné sebevraždy v blízkém okolí (obec, škola)

Preventivní faktory

Jedná se o faktory, které snižují riziko sebevražedného jednání a které vyvažují faktory rizikové.

Individuální úroveň

- a) Odolnost vůči stresorům
- b) Dobrá emoční regulace
- c) Schopnost pozitivního přístupu k problémům
- d) Zdravé sebevědomí
- e) Zážitky úspěchu
- f) Sebedůvěra
- g) Pozitivní aktivity
- h) Úspěch ve škole
- i) Ochota vyhledat pomoc
- j) Pocity zapojení do kolektivu, sounáležitosti

Školní, rodinná a vztahová úroveň

- a) Silné a zdravé vztahy
- b) Podpora rodiny a přátel
- c) Zdravé modely chování dospělých
- d) Pozitivní atmosféra ve třídě/škole

Společenská úroveň

- a) Zájem dospělých
- b) Dostupnost péče

Varovné signály

a) Chování

- Samotářství, vyhýbání se kamarádům či oblíbeným činnostem
- Potíže se soustředěním
- Zhoršený školní prospěch
- Rizikové chování
- Změna chuti k jídlu
- Potíže se spánkem
- Potíže ve vztazích
- Zanedbávání svého vzhledu

b) Prožívání

- Náhlé změny nálad
- Dlouhodobý smutek, plačtivost
- Zvýšená úzkost
- Podrážděnost, výbuchy vzteku
- Vyčerpanost, apatie, pasivita
- Nízké sebehodnocení a sebedůvěra

c) Komunikace

- Ne/přímé vyjádření, že chce zemřít
- Vyjádření beznaděje
- Vyjádření, že je na obtíž
- Psaní deníku či básní s tématem smrti či sebevraždy
- Loučení se s ostatními, dopisy na rozloučenou

Role školy

Škola by se měla na řešení aktivně podílet. Zapojením všech stran se dá situace rychleji rozklíčovat a zajistit vhodnou pomoc.

Prevence

- Téma duševního zdraví není tabu** – jsou zařazeny programy podporující duševní pohodu žáků, besedy, dny duševního zdraví, téma je zařazeno napříč předměty
- Pozitivní klima a atmosféra** – škola je bezpečným, přijímajícím a otevřeným místem
- Dostupnost informací** – jsou dostupné informace o možné pomoci (letáky, nástěnky), škola disponuje kontakty na odborníky
- Funkční školní poradenské pracoviště (ŠPP)** – poskytuje podporu a zvyšuje duševní gramotnost žáků – programy, dny duševního zdraví
- Podpora učitelů** – podpora ze strany vedení – vzdělávání, supervize
- Přístup učitelů** – jsou všímativí k žákům, zavádějí téma duševního zdraví do výuky, sledují varovné signály a vědí, jaké jsou další kroky

Intervence

Jedná se o postupy. Co dělat, když se objeví sebevražedné chování – uvedeny v Krizovém plánu.

Pedagog

Jeho úkolem je **rozpoznat žáka v ohrožení a přesunout jej v systému péče dále**. Jeho úkolem **není diagnostikovat, poskytovat či nahrazovat odbornou péči**.

Pedagog je

- Všímavý a podpůrný
- Zná varovné signály
- Má osvojené způsoby vhodné komunikace při výskytu tématu sebevraždy
- Ví, na koho se obrátit, jaké jsou další kroky
- Pracuje v týmu, téma sebevraždy nikdy neřeší sám
- Pečuje o své duševní zdraví a věnuje se psychohygieně

Intervence pedagoga

Mírné riziko

Žák má myšlenky na sebevraždu. Svěří se sám, někdo jiný svěří pedagogovi toto podezření či si pedagog všimne varovných signálů.

a) Práce se sama sebou

- Nesoudit, netrestat, nebagatelizovat

b) Podpůrný rozhovor

- Pedagog by měl mít dobrý vztah se žákem
- Je veden bez přítomnosti dalších žáků
- Je veden v klidném prostředí
- Je vhodná konzultace se školním poradenským pracovištěm
- Rozhovor může vést i pedagog ze školního poradenského pracoviště
- Cílem je vyjádřit zájem o žáka, pomoci
- Pedagog navrhne další kroky
  - o Setkání u školního psychologa/metodika prevence
  - o Kontaktování zákonných zástupců
- Pedagog poskytne odpovídající kontakty a přesné informace
- Následuje zvýšená péče a sledování žáka

c) Komunikace se zákonným zástupcem

- Představí se a svoji pozici ve škole
- Nabídne pomoc při řešení situace
- Informuje o pozorovaném chování a fungování žáka
- Vysvětlí, že budou informace o stavu žáka sdíleny i s dalšími pedagogy

- Nabídne pomoc, domluví schůzku (za přítomnosti třídního učitele, školního psychologa/metodika prevence, příp. i ředitele)
- Školní psycholog/metodik prevence nabízí poradenství pro zákonné zástupce
- Udělat zápis z domluvy

Střední až vysoké riziko

Žák má sebevražedné tendence, je ve středním až vysokém riziku dle toho, jak specifické detaily o sebevraždě má naplánované, zda má přístup k prostředkům, objevují se u něj rizikové faktory, jakou má historii atd. **Pokud má žák naplánovaný způsob, místo a datum sebevraždy, je ve vysokém riziku.**

Vhodné kroky

- a) Jeden pedagog zůstává se žákem, nenechává ho o samotě (ideálně pedagog stejného pohlaví)
- b) Empatický rozhovor
- c) Vysvětlit, že budou kontaktováni zákonní zástupci
- d) Zavolat další dospělou osobu, která pomůže situaci řešit, volá zákonným zástupcům a informuje o situaci
- e) Předat zákonným zástupcům kontakty na odbornou pomoc v kraji
- f) Domluvit další schůzku se zákonnými zástupci – jak bude žák zapojen do vyučování, jak bude nastavena komunikace o jeho stavu, společné vytvoření krizového plánu, kdyby se situace opakovala

Akutní riziko

Žák se pokusil o sebevraždu na půdě školy (pořezání, léky atd.), chystá se k tomu, chystá či vyhrožuje, že si ublíží. První dospělý, který žáka najde, by měl:

- a) Snažit se zabránit nebo poskytnout první pomoc
- b) Zůstat se žákem, nenechávat ho o samotě
- c) Zavolat Rychlou záchrannou službu (155)
- d) Zavolat na pomoc další dospělou osobu
- e) Zavolat zákonným zástupcům žáka a informovat je o situaci
- f) Pedagog vytvoří zápis o situaci a informuje ředitele školy, příp. ředitelem pověřeného pracovníka (ideálně někdo ze ŠPP)
- g) Škola má povinnost zaznamenat situaci do Knihy úrazů

Postvence

Jedná se o postupy po dokonané sebevraždě. Adolescenti jsou náchylní k tzv. nákaze sebevraždou a mají tendence ztotožňovat se s činy svých vrstevníků. Škola by měla nabídnout možnost vyjádřit své emoce a společně identifikovat strategie, jak situaci zvládnout. Cílem je poskytnout žákům podporu, pomoci jim pracovat s jejich emocemi, nastolit zdravou atmosféru

a minimalizovat riziko rozšíření sebevražedného jednání či nápodoby. Postvenci může zajišťovat poradenské pracoviště, pedagogicko-psychologická poradna či externí organizace.

Postvence zahrnuje

- a) Komunikaci se zasaženou rodinou
- b) Mobilizaci podpory ve škole a její zviditelnění a nabízení pro žáky i pedagogy
- c) Informování zaměstnanců školy a sdílení informací
- d) Sdělení faktorů jednoduše a krátce
- e) Péči o žáky, kteří jsou nejvíce zasaženi

Žáci se zvýšenou potřebou péče

- a) Byli u sebevražedného jednání nebo krátce před ním byli v kontaktu se zemřelým
- b) Blízcí přátelé, sourozenci
- c) Žáci, kteří hůře zvládají zátěžové situace, mají nedostatek sociální podpory, duševní onemocnění, sebevražedné představy či pokusy o sebevraždu, trauma, ztráty atd.
- d) Žáci ve výlučném vztahu k zemřelému (agresoři, ex-přítel/přítelkyně)

Komunikace s rodinou zemřelého žáka

- a) Vyjádřit soustrast a zjistit, co si přejí, aby bylo sdíleno ve škole
- b) Domluvit se na předání osobních věcí žáka (po vyučování)
- c) Smazat rodiče z e-mailových a telefonických kontaktů

Rodina si nepřeje uvést příčinu smrti

- a) Pokusit se kontaktovat rodinu a vysvětlit, že je důležité o sebevraždě mluvit otevřeně
- b) Škola edukuje všeobecně o sebevraždě, nikoli ve spojení s daným žákem

Sdělování informací o sebevraždě

- a) Informovat ostatní pedagogy a pracovníky školy
- b) Pracovníci by měli mít prostor na dotazy
- c) Informace předává ředitel školy ve spolupráci s pracovníkem ŠPP
- d) Informovat ostatní pedagogy o komunikaci s rodinou
- e) Informovat ostatní zákonné zástupce a žáky – informuje ředitel se souhlasem rodiny
- f) Ve třídě sděluje informaci o smrti spolužáka třídní učitel, nejlépe ve spolupráci s pracovníkem ŠPP, nabídne kontakty a pomoc

Zápis

Zápis by měl být uložen na bezpečném místě a měl by obsahovat:

- a) jméno žáka
- b) datum události
- c) varovné znaky, které se u žáka objevily
- d) kdo s ním mluvil
- e) jak byla situace řešena
- f) jaké informace žák sdělil
- g) zda byli kontaktováni zákonní zástupci
  - co jim bylo sděleno
  - co sdělili, že učiní
- h) další kroky

Zákony relevantní pro tematiku sebevražd

Zákon č. 40/2009 Sb., Trestní zákoník stanovuje v § 364 až 368 povinnosti, jež má každá fyzická osoba v případě podněcování, schvalování, nadřezování, nepřekážení a neoznámení trestného činu. Paragrafy se vztahují na celou škálu trestných činů, oblast násilných činů páchaných na dětech a na týrání dítěte nevyjímaje (nestačí však podezření). Dále §150 o neposkytnutí pomoci osobě, která je v nebezpečí smrti nebo jeví známky vážné poruchy zdraví.

Zákon č. 372/2011 Sb., Zákon o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování (§5), kdy se poskytuje neodkladná zdravotní péče za účelem zamezení či omezení vzniku náhlých stavů, které bezprostředně ohrožují život nebo by mohly vést k náhlé smrti či vážnému ohrožení zdraví člověka, která ohrožuje sebe nebo své okolí.

Kontakty

Přehled zdravotních a sociálních služeb

<https://psychiatrie.uzis.cz/>

<https://www.nzip.cz/vyhledavaci-mapy>

Linka bezpečí pro děti a mladistvé do 26 let

Telefon: 116 111

Web: <https://www.linkabezpeci.cz/>

Rodičovská linka pro rodiče, příbuzné, pedagogy

Telefon: 606 021 021

Web: www.rodicovskalinka.cz

Linka pro rodinu a školu, rodiče, příbuzné a pedagogy

Telefon: 116 000

Web: www.linkaztracenedite.cz

Poradna Vigvam pro rodiny, které zasáhla smrt blízkého, a školy

Web: <https://poradna-vigvam.cz/>

Příloha 3. – Tragická událost

Tato příloha obsahuje konkrétní možné postupy efektivního řízení a podpory v krizové situaci. Záměrem je také předejít případným rizikovým jevům, které by období po tragické události mohlo přinést.

Obsahuje metodická doporučení (včetně pojmenování přínosů a rizik), jak postupovat při práci s jednotlivci, třídními kolektivy, vyučujícími a rodiči a zákonnými zástupci.

Chronologický postup práce

- a) **Setkání vedení a školního poradenského pracoviště** a přijetí jednotného stanoviska
- b) **Informování všech zaměstnanců školy** o stanovisku a dalším postupu práce školy, ideálně formou mimořádné schůzky pedagogického sboru
- c) **Informování rodičů a zákonných zástupců** o stanovisku a dalším postupu práce školy, ideálně formou e-mailu
- d) **Práce s třídními kolektivy**, příp. jednotlivci
- e) **Průběžné monitorování a vyhodnocování situace vedením a ŠPP**

Stanovisko školy

Škola má několik možností, jak se k situaci po tragické události postavit.

- a) **téma otevřít preventivně** ve všech třídách, např. třídnickou hodinou na téma tragické události.
- b) **téma otevřít pouze v některých třídách** a až ve chvíli, přijde-li třída s tématem sama, nebo ukáže-li se téma jako podstatné pro bezpečí třídního kolektivu či školy.
- c) **téma nechat neotevřené**, nevěnovat mu pozornost během výuky ani v rámci třídnických hodin a pouze doporučit místa podpory pro ty, kteří by ji chtěli využít (ve škole i mimo ni).

Plán školy

Škola se rozhodne pro jednu variantu práce a přizpůsobí ji možnostem a kontextu školy.

Během schůzky ŠPP by také měla být určena

- a) kontaktní osoba (či více osob), na kterou se mohou v případě potřeby podpory (ať už psychické nebo metodické) obracet vyučující, příp. rodiče a zákonní zástupci;
- b) kontaktní osoba (či více osob), na kterou se mohou obracet děti a vyučující za ní mohou děti v případě potřeby odkazovat.

Po této schůzce je potřeba o postupu informovat:

- a) všechny zaměstnance školy
- b) rodiče a zákonné zástupce.

Je vhodné připojit také jasný doporučený postup jejich práce a komunikace směrem k dětem.

Informování zaměstnanců školy

Krizové řízení práce

Zaměstnanci jsou informováni o plánu práce.

Schůzka pedagogického sboru

Podpora pro vyučující a žáky

Zaměstnancům by měla být nabídnuta mapa podpory, na koho se mohou obrátit ve škole i mimo ni pro psychickou nebo metodickou podporu. Lze využít vzdělávací organizace, poradenská pracoviště, supervize apod. Pokud je vyučující sám tragickou událostí zasažen, není jeho povinností podporu žákům nabízet. Takový vyučující odkáže žáka na někoho jiného. Vyučujícím je též nabídnuta podpora ŠPP, krizové linky či konkrétní osoby.

Komunikace s rodiči

Pokud přijde kritika ze strany rodičů, je vhodné poštu přeposlat vedení školy a buď s nimi konzultovali dopověď, nebo nechali odpověď na vedení školy.

Kdo nabízí podporu

- a) Zaměstnanec má potřebné kompetence a kapacitu – není sám zasažen tragickou událostí a je kompetentní ke krizovému rozhovoru – třídní učitel, kontaktní osoba, školní psycholog, ŠMP.
- b) Zaměstnanec, který poskytne podporu, si žák vybere sám – nemusí to být třídní učitel
- c) Měla by být určena kontaktní osoba pro řešení krizových situací

Postup podpory

Pokud žáci téma sami otevřou:

- a) Konzultace vyučujícího se ŠPP
- b) Domluvit se se ŠPP jak a kdy se třídou o tragické události mluvit
- c) O čem informovat ŠPP

Monitorování třídy

- a) Zvýšeně ohrožení žáci – potenciálně ohrožené děti. Je zvolena kontaktní osoba, která sbírá informace o těchto žácích (TU, ŠPP)
- b) Projevy rizikového chování nebo rizikových faktorů ve třídě – sledování klimatu ve třídě, sbírání informací

Informování zákonných zástupců o stanovisku školy a dalším postupu práce

Zákonní zástupci by měli být informováni o stanovisku školy a jak bude na tragickou událost reagovat, tzn. Jaký bude další postup práce školy (např. emailem).

Email by měl obsahovat:

- a) Informace o stanovisku a dalším postupu školy
- b) Výzva ke spolupráci rodičů se školou
- c) Výzva k rodičům, aby o události se svými dětmi mluvili
- d) Mapa podpory pro děti a rodiče

Mapa podpory pro rodiče a žáky

Je vhodné doporučit žákům a rodičům, kams e mohou obrátit pro pomoc:

- a) V rámci školy – třídní učitel, kontaktní osoba, ŠMP, školní psycholog
- b) Externí služby – v emailu uvést konkrétní odkazy

Práce s třídním kolektivem a jednotlivci

Vedení a ŠPP by mělo metodicky vést vyučující v tom:

- a) Jak vést podpůrné rozhovory
- b) Jak se tématu věnovat ve třídě
- c) Kdo a v jakém rozsahu poskytuje pomoc

Vedení a ŠPP by mělo metodicky vést vyučující v tom,

- jak mají vést podpůrné rozhovory s dětmi,
- jakým způsobem se věnovat tématu ve třídě,
- kdo a v jakém rozsahu může podporu dětem poskytovat.

Průběžné monitorování a vyhodnocování situace vedením a ŠPP

Je vhodné stále monitorovat stav třídních kolektivů, jednotlivců a vyučujících. Je důležité sbírat informace a sledovat zvýšeně ohrožené jedince a případné projevy rizikového chování. Na základě dat pak mohou být zvolena opatření – týmová či individuální supervize, krizová intervence, vzdělávání pro vyučující, selektivní prevence atd.

Mapa podpory

Jedná se o síť lidí a míst, kam se žáci, rodiče i vyučující mohou obrátit pro pomoc.

Podpora pro děti a dospívající

V rámci školy:

- a) školní psycholog
- b) školní metodik prevence
- c) další osoby ze školního poradenského pracoviště

Externí pracoviště:

- a) Linka bezpečí – 116 111
- b) Centrum Locika – www.centrumlocika.cz/
- c) Dětské krizové centrum – 241 484 149, 777 715 215

Podpora pro rodiče a zákonné zástupce

- a) Rodičovská linka (pod Linkou bezpečí) – 606 021 021
- b) Krizová linka SPIS pro blízké a pozůstalé – 227 272 25
- c) Sociální klinika – www.socialniklinika.cz/

Podpora pro vyučující a další zaměstnance

- a) Rodičovská linka (pod Linkou bezpečí) – 606 021 021
- b) Sociální klinika – www.soclaniklinika.cz/
- c) Odborné konzultace Jules a Jim, z. ú. – pro vedení, ŠPP a vyučující – programy@julesajim.cz
- d) Supervize - [Supervizní podpora v souvislosti s událostí na FF UK](#)

Postup práce vyučujícího

Tato část obsahuje doporučení pro vyučující a TU, jak podpořit žáky a kolektivy.

Reakce na tragickou událost mohou vyvolat smutek, úzkost, vztek, truchlení, strach, nejistotu, agresi, názor, že bychom všichni měli truchlit, názor, že bychom měli jít dál, zesměšňování události nebo emocí s ní spojených, přehrávání události anebo hra na ni, obavy o bezpečí, obavy hlásit se na vysoké školy, ozbrojování se, sdílení dezinformací a konspirací, lhостejnost, žádné reakce.

Práce pedagoga

- a) Ošetřit emoce
- b) Doporučit, kams e obrátit pro pomoc a podporu
- c) Identifikovat zvýšeně ohrožené žáky
- d) O dílčích projevech potenciálně ohrožených dětí informovat školou pověřené osoby (třídní učitel, ŠPP)
- e) Ošetřit výchovná témata – strach jít do školy, zesměšňování tragické události, hraní si na střelbu, zlehčování násilí, výzvy k násilí, nesnášenlivost, konflikty mezi žáky, panika mezi žáky, dezinformace a konspirační teorie spojené s událostí, snížená empatie ve skupině

Čemu se vyhnout

- a) Nerozebírat život střelce a jeho motivy
- b) Nerozebírat průběh událostí, články a další materiály z médií
- c) Nepoužívat tragickou událost jako součást výuky
- d) Nezlehčovat tragickou událost nebo s ní spojené emoce
- e) Nepřinášet dezinformace, spekulace

Zásady rozhovoru

- a) Ocenit odvalu a důvěru svěřit se, neodmítat rozhovor
- b) Slyšet a přijímat emoce
- c) Zajímat se o názor dítěte
- d) Nedávat rady, nesnižovat závažnost situace, nemlžit
- e) Odkazovat na další podporu a pomoc

Diskuze se třídou

- a) Sdílení v kruhu při mimořádné třídnické hodině
- b) Sdílení anonymně – např. písemně
- c) Nabídka podpory – informovat o možnostech pomoci a podpory
- d) Doporučuje se spolupráce se ŠMP nebo TU

Specifické situace

- a) Oběť, známý nebo příbuzný oběti tragické události – mělo by dojít k individuální dohodě, zda chce žák se třídou sdílet své pocity.
- b) Žáci si ze situace dělají legraci – může se jednat o způsob vyrovnávání se se situací, proto by měl vyučující se žáky hovořit.
- c) Žáci nosí do školy zbraně – doporučuje se vytvořit krizový plán, pokud budou nalezeny zbraně. Tento plán by měl obsahovat kázeňský postih a psychologickou podporu pro žáka. Doporučuje se nereagovat přehnaně a nabídnout žákovi podpurný rozhovor.
- d) Žáci se bojí chodit do školy – nabídnout konzultaci školního psychologa, třídního učitele, terénní služby, centra duševního zdraví pro děti a adolescenty, krizové linky a chaty.
- e) Žáci mohou být naštvaní na ostatní – je potřeba udělat mimořádnou třídnickou hodinu, dát prostor mluvit o emocích
- f) Konspirační teorie a dezinformace – je vhodné doplnit názor postavený na ověřených informacích a podpořit ověřování informací i u žáků (metodický materiál [Jeden svět na školách](#) či [Internetoví úžasňáci](#)).

Externí spolupráce

- a) Neziskové organizace zabývající se selektivní primární prevencí
- b) Pedagogicko-psychologické poradny
- c) Střediska výchovné péče
- d) OSPOD

Kdy těchto služeb využít:

- a) Při projevech skupinové paniky
- b) Ve třídě se objevuje velký posměch nebo bagatelizace násilí
- c) Ve třídě je adorováno násilí nebo agresor
- d) Ve třídě je konfrontační atmosféra

Příloha č. 3 - Krizový plán

Krizový plán vychází z Metodického pokynu ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikanování ve školách a školských zařízeních (**č.j. MŠMT- 21149/2016**), zohledňuje Metodické doporučení MŠMT k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže č.j. 21291/2010-28. Je přílohou č. 2 Preventivního programu školy. V rámci prevence rizikového chování, jako je šikana, kouření i užívání jiné návykové látky apod. je potřeba věnovat zvýšenou pozornost jakýmkoliv změnám v chování i prospěchu, které se u jednotlivce, případně v kolektivu, vyskytnou. Při jakékoliv změně chování nebo i podezření je vždy nutné:

- pokud se týká jednotlivce, promluvit si s ním v bezpečném a chráněném prostředí a pokusit se zjistit příčinu změny

- o zjištěných poznacích informovat třídního učitele, ten v případě potřeby informuje ředitele školy, školního metodika prevence, výchovného poradce
- pokud se změna týká celého kolektivu, přenechat šetření na školním metodikovi prevence
- třídní učitel o zjištěném stavu informuje zákonné zástupce žáků, buď individuálně, nebo prostřednictvím mimořádné rodičovské schůzky, zákonným zástupcům nabídne pomoc při řešení a doporučí poradenské zařízení

Zákonní zástupci žáků jsou pravidelně informováni o prospěchu a chování svých dětí a mají možnost žádat vysvětlení a objasnění hodnocení nebo postupů řešení po pedagogických pracovnících školy. Mají možnost se obrátit na ředitele školy. Poradenství zajišťuje školní metodik prevence a výchovní poradci v rámci konzultačních hodin.

Pedagogičtí pracovníci při podezření na zanedbání povinné péče o dítě, tělesné tresty, domácí násilí informují ředitele školy, ten situaci ohlásí na oddělení sociálně právní ochrany, dle potřeby též Policii ČR.

Informace pro zaměstnance, zákonné zástupce žáků a žáky o poradenských zařízeních, důležitých telefonních číslech jsou k dispozici na www.erbenova.cz .

Školní metodik prevence: Mgr. Eva Kučerová

Výchovný poradce pro 6. – 9. ročník: Mgr. Jaroslav Cinkl

Výchovný poradce pro 1. – 5. ročník: Mgr. Romana Měšťanová

1. Žák je v ohrožení života:

- a) zaměstnanec školy, který je přítomen této situaci nebo je informován žákem, neprodleně poskytne první pomoc
- b) zavolá rychlou záchrannou službu 155
- c) informuje vedení školy
- d) vedení školy bude informovat zákonné zástupce žáka

2. Zaměstnanec má podezření na zneužití návykové látky u žáka:

- a) zaměstnanec informuje vedení školy
- b) vedení školy informuje zákonné zástupce žáka
- c) vedení školy se zákonnými zástupci dohodne další postup:
- d) pro žáka si neprodleně přijdou do školy
- e) pokud zákonní zástupci nemohou přijít, vedení školy zajistí žákovi lékařské ošetření

3. Zaměstnanec je svědkem fyzického nebo slovního útoku na žáka:

- a) zaměstnanec vhodným způsobem zasáhne a zajistí ochranu oběti
- b) zaměstnanec informuje vedení školy

- c) vedení školy bude informovat zákonné zástupce pachatelů i oběti o situaci
- d) vedení školy provede šetření, v závažných případech se uskuteční jednání výchovné komise se zákonnými zástupci pachatelů, ze kterého se vyhotoví písemný zápis
- e) vedení školy nabídne pomoc školního metodika prevence a výchovného poradce oběti a jejím zákonným zástupcům
- f) školní metodik prevence – zajistí intervenční program pro třídní kolektiv

4. Zaměstnanec u žáka nalezne legální drogy:

- a) zaměstnanec informuje vedení školy
- b) žák sám uloží na vyzvání alkohol nebo cigarety v ředitelně školy za přítomnosti 2 svědků
- c) vedení školy informuje zákonné zástupce žáka a vyzve je k převzetí nalezené látky
- d) vedení školy ve spolupráci se školním metodikem prevence provedou šetření a o daném šetření informují zákonné zástupce žáka

5. Zaměstnanec u žáka zjistí vlastnictví nelegální drogy:

- a) zaměstnanec informuje vedení školy
- b) **žák sám uloží na vyzvání podezřelou látku za přítomnosti 2 svědků do obálky se záznamem o situaci, tato obálka se uschová do ředitelny školy**
- c) vedení školy informuje zákonné zástupce žáka
- d) vedení školy událost oznámí Policii ČR a oddělení sociálně právní ochrany
- e) vedení školy ve spolupráci se školním metodikem prevence provedou šetření a zápis o události

6. Zaměstnanec přistihne žáka při distribuci nelegální drogy:

- a) nikdy mu zaměstnanec neodebere látku, žáka držícího nelegální drogu doprovodí do ředitelny školy a informuje vedení školy
- b) vedení školy zavolá Policii ČR, do příjezdu policie je žák pod dohledem pedagoga
- c) vedení školy ve spolupráci se školním metodikem prevence provede záznam o případu
- d) vedení školy informuje zákonné zástupce žáka

7. Zaměstnanec v areálu školy nalezne drogy nebo vybavení k jejich užívání:

- a) zaměstnanec zajistí bezpečné uložení drogy nebo vybavení
- b) zaměstnanec informuje vedení školy
- c) vedení školy kontaktuje Policii ČR a předá jí nález
- d) vedení školy ve spolupráci se školním metodikem prevence provede záznam o případu

8. Žák se zaměstnanci svěřil s tím, že užívá drogy:

- zaměstnanec oznámí informaci školnímu metodikovi prevence, ten rozhodne o dalším postupu

Vysvětlivky:

Vedení školy:

- a) ředitel školy
- b) zástupce ředitele pro 1. stupeň
- c) zástupce ředitele pro 2. stupeň

Příloha č. 4 – Kontakty

Kontakty a adresy poradenských zařízení

Instituce	Činnost	Adresa	Telefon a email		
Pedagogicko-psychologická poradna Blansko – Poradenské centrum pro drogové a jiné závislosti	psychologická péče, prevence sociálně – patologických jevů	Nad Čertovkou 17, Blansko 678 01	516 417 431 Metodik: 516 418 779 poradna@pppblansko.cz		
Sdružení a nadace Podané ruce	primární, sekundární a terciální prevence drog.závislostí, K-centrum, DPS, psychiatrická ambulance, doléčovací centrum, podporované zaměstnání, drogové služby ve vězení	K – centrum Drug Azyl- Vídeňská 3, 639 00 Brno ----- ----- Terénní práce – Vídeňská 3, 639 00 Brno ----- ----- DPS – Hapalova 22, 628 00 Brno ----- ----- Psychiatrická ambulance – Hapalova 22, 628 00 Brno ----- ----- Podporované zaměstnání EIKÓN – Francouzská 36, 602 00 Brno ----- ----- Doléčovací centrum Jamtana – Franzouzská 36, 602 00 Brno	543 249 343 drugazyl@podaneruce.cz ----- ----- -- 543 210 802 extc@volny.cz ----- ----- -- 541 227 704 elysium@sky.cz ----- ----- -- 541 227 704, 777 916 000 psychiatricka.ambulance@podaneruce.cz ----- ----- -- 545 247 535 ----- ----- -- 545 246 690 jamtana@volny.cz		
		Sdružení A-klubů Skupina AA Fénix	nízkoprahové zařízení, alkohol.poradna setkání po.- 17:30 st.- 16:30	Křenová 62a, 602 00 Brno	541 24 72 33 (541 210 252- ředitel) akluby@seznam.cz www.akluby.cz

Národní linka prevence AIDS – zelená linka	bezplatné telefonické poradenství		800 144 444
AIDS Centrum FN	informační klinika	Jihlavská 20, 625 00 Brno FN Bohunice	532 232 276 (po – ne 24hodin denně)
Zdravotní ústav se sídlem v Brně – pobočka Blansko- Oddělení podpory zdraví	Zabezpečení a provádění místních programů ochrany a podpory zdraví, výchova k podpoře a ochraně veřejného zdraví a poskytování poradenských a dalších služeb.	Mlýnská 2 67801 Blansko	516 418 664 blansko@zubrno.cz
Psychiatrická léčebna Černovice	- alkohol, drogy, gambling	Húskova 2, 618 00 Brno	548 123 111

	- MUDr. Hogenbuchová – anonym. porad. alkohol, drogy - ambulance i hospitalizace		spojovatelka sekretariat@plbrno.cz
Psychiatrická léčebna Bohunice	- krizové centrum-MUDr. L.Pilařová – anorexie, bulimie – alkohol- MUDr. Klabusayová	Jihlavská 20, 625 00 Brno	547 191 111 spojovatelka lpilarova@fnbrno.cz
Středisko sociální pomoci dětem	krizové centrum a stanice pečovatelské služby, azylové ubytování	Hapalova 4. 621 00 Brno	541 229 298
Dětské krizové centrum SPONDEA, o.p.s.	krizová tel. a int.linka, osobní kriz.pomoc, azyl, pobyt (i matek s dětmi),poradenství, terapie, děti a mládež 3-26 let,	Sýpka 25, 613 00 Brno – Černá pole	541 235 511, (608 118 088 - 24h denně) krizovapomoc@spondea.cz spondea@spondea.cz
Dětská nemocnice	klinická psychologie PhDr. Pilát Milan	Černopolní 9, 602 00 Brno	532 234 111
Prev-centrum ULITA,o.p.s.	preventivní centrum	Sadová 2, 678 01 Blansko	516 410 621
Bílý kruh bezpečí	znásilnění, pohlavní zneužívání domácí násilí, oběti a svědci trestných činů út 17–20 h	Slovinská 41, 612 00 Brno	257 317 110 www.bkb.cz 541 218 122 bkb.brno@seznam.cz
Linka DONA	pomoc osobám ohroženým domácím násilím		251 511 313 www.donalinka.cz
Liga lidských práv	centrum POD poradna pro ženy v tísni legislativa...	Bratislavská 31, 602 00 Brno	737 834 345(8,30 – 22 h) 545 245 996 (9–17 h) brno@llp.cz zenavsisni@llp.cz deti@llp.cz www.llp.cz
ROSA	informační a poradenské centrum pro ženy oběti domácího násilí		241 432 466

Magdalenium	pomoc obětem domácího násilí azylový dům s utajenou adresou skupinová psychoterapie		776 718 459 (nonstop) www.magdalenium.cz
Linka naděje	linka důvěry – pomoc v krizi	Jihlavská 20, 625 00 Brno FN Bohunice	547 212 333 (nonstop)
Fond ohrožených dětí		Francouzská 58, 602 00 Brno	545 215 105
Linka vzkaz domů	dítě na útěku		800 111 113
Dětský diagnostický ústav	ambulantní poradenství pro děti (s poruchami chování) a jejich rodiče	Hlinky 140, 603 69 Brno SVP: G.Preisové 8, 616 00 Brno	549 240 166 svp.brno@volny.cz
Diagnostický ústav středisko výchovné péče	výchovné problémy – děti a mládež (SVP)	Veslařská 246 SVP, 637 00 Brno	543 216 685 svp.veslar@volny.cz
Help me – SVP pro děti a mládež	děti s výchovnými problémy a experimentující s drogou	Bořetická 2, 629 00 Brno	544 23 46 29 fax: 544 21 61 78 helpme@volny.cz
Utajené porody			776 833 333
Linka pro ženy a dívky			603 210 999
Linka bezpečí dětí a mládeže			549 241 010 (9 – 21 h) 608 902 410 lb@linkabezpeci.cz
Centrum pro matku a dítě Blansko	domov pro matky v tísní	Sladkovského 2 b, 678 01 Blansko	516 411 400 ochbkcentrum@raz-dva.cz
Občanské sdružení Anabell	pomoc nemocným anorexií a bulimií	Bratislavská 2, 602 00 Brno	542 214 014 +420602 766 542(mobil) posta@anabell.cz jana.sladka@anabell.cz
DROM – romské středisko		Bratislavská 41, 602 00 Brno	545 211 576 drom@iol.cz
Linka psychopomoci			224 214 214 www.psychopomoc.cz
Oblastní Charita Blansko	sociálně právní poradna, pomoc bezdomovcům	OCH Blansko Komenského 19 678 01, Blansko	516 417 351 blansko@caritas.cz
Městský úřad Blansko – Oddělení sociálně-právní ochrany	sociální prevence a pomoc	nám. Republiky 1, 678 01 Blansko	516 775 224 sedlakova@blansko.cz
Policie České republiky – Okresní ředitelství Blansko	prevence	Bezručova 31, 678 11 Blansko	974 631 111 orbksekr@mvcrcz
Mě Policie Blansko	primární prevence	Sadová 2, Blansko, 678 01	156 516 418 418 mp@blansko.cz
Ombudsman	ochránce práv občanů	Údolní 39, 602 00 Brno	Tel: 542 542 888 Fax: 542 542 112 podatelna@ochrance.cz

